

شرح خلاصه

قانون دوره گذار ایران

(قانون اساسی موقت)

نسخه ۳ - پیشنهادی « همکاری باز قانون اساسی ایران »

(IOCCI) Iran Open Collaborative Constitution Initiative

مبتنی بر حقوق اساسی تطبیقی و [شیوهنامه تدوین قانون دوره گذار](#).

میهن مان ایران درگیر شرایط و جنگی پرابهام است؛ جنگی که هیچ طرفی تصویر روشنی از «روز بعد» آن ندارد. حاکمان و بدنه امنیتی از فروپاشی و انتقام جمعی می ترسند، مخالفان از معامله های پشت پرده و استبداد تازه، جوامع محلی از جنگ داخلی و تجزیه، و بازیگران خارجی از خلأ قدرت و هرج و مرج طولانی. تا وقتی هیچ چارچوب حقوقی مشترک و قابل اعتماد برای دوره پس از جنگ و پس از نظام کنونی وجود نداشته باشد، انتخاب طبیعی همه طرف ها ادامه درگیری، تعویق تصمیم های سخت و امید بستن به «پیروزی کامل» است؛ مسیری که در عمل فقط به ویرانی بیشتر و آینده ای نامطمئن تر منتهی می شود.

«قانون دوره گذار ایران (قانون اساسی موقت)» تلاشی است برای عوض کردن همین معادله؛ برای این که به همه ذی نفعان - از حکومت و بدنه اداری و امنیتی تا نیروهای اپوزیسیون، جامعه مدنی، جوامع قومی-زبانی و حتی دولت های خارجی - راه خروجی روشن و قابل پیش بینی نشان دهد. خروجی ای که:

- برای مردم حق حاکمیت و حقوق بنیادی را تثبیت میکند.
- به حاکمان و نیروهای مسلح می گوید می توان بدون ویرانی و فروپاشی کامل کشور و انتقام جمعی، به نظمی پاسخ گو و قانون مند عبور کرد؛
- برای گروه های مختلف اپوزیسیون فضای رقابت منصفانه و غیر حذفی را ایجاد میکند؛
- به مخالفان و شبکه های مدنی تضمین می دهد که حقوق بنیادین و انتخابات آزاد قابل معامله نیست؛
- به زنان و گروه های محلی نشان می دهد که در آینده سیاسی کشور سهم واقعی خواهند داشت؛
- و به بازیگران خارجی یادآوری می کند که توقف تهاجم و خروج مسئولانه از بحران از مسیر یک طرح حقوقی داخلی و شفاف می گذرد، نه مهندسی مستقیم قدرت.

متنی که در ادامه می آید، خلاصه ای به زبان ساده از همین قانون دوره گذار است: تصویری فشرده از این قانون چیست و چه نیست، چگونه دوره جنگ و فروپاشی را به یک مسیر سیاسی قابل اعتماد وصل می کند، و چه تضمین هایی برای کاهش ترس و مقاومت و بازکردن راه توقف جنگ و آغاز گذار دموکراتیک در خود دارد.

متن کامل قانون دوره گذار و مقاله تحلیلی آنرا در آدرس زیر ببینید:

www.ghanoonasasi.org/wiki?name=iran_interim_constitution

۱. این قانون چیست و چه نیست؟

قانون دوره گذار ایران (قانون اساسی موقت) یک پیشنهاد حقوقی-سیاسی برای اداره کشور در فاصله میان پایان نظم کنونی و استقرار قانون اساسی جدید است. این قانون:

- قانون اساسی دائمی ایران نیست؛
- برنامه حداکثری هیچ جریان سیاسی (جمهوری خواه، مشروطه خواه، فدرالیست، چپ، لیبرال و...) نیست؛
- و جایگزین چانه زنی و سیاست ورزی هم نیست، بلکه فقط می خواهد «قواعد بازی منصفانه» برای دوره میان مرحله ای را روشن کند.

این قانون عمداً نسبت به پرسش های حساس مثل جمهوری یا مشروطه، متمرکز یا فدرال، و مدل اقتصادی نهایی خنثی مشروط می ماند، به این معنا که هیچ مدل سیاسی خاصی را پیش فرض نمی گیرد، اما همه مدل ها را مقید به حداقل های روشن زیر می کند:

- حقوق بشر و کرامت انسانی؛
- حاکمیت ملت؛
- جدایی نهاد دین و دولت و بی طرفی عقیدتی حکومت؛
- برابری کامل زنان و مردان؛
- منع هرگونه تبعیض ساختاری (بر پایه قومیت، مذهب، جنسیت، طبقه و...).

۲. دوره گذار یعنی چه و چقدر طول می کشد؟

در این قانون، دوره گذار یعنی بازه زمانی محدود:

- از لحظه ای که نظم حقوقی-سیاسی فعلی از کار می افتد
- تا زمانی که قانون اساسی جدید در فراندوم آزاد تصویب شده،
- اولین انتخابات زیر آن برگزار شده و نهادهای دائمی مستقر شده اند.

مدت دوره گذار:

- پایه ۲۲ ماه
- امکان تمدید: حداکثر دو بار، هر بار ۱۱ ماه؛

اما هر تمدید فقط با سه فیلتر هم زمان ممکن است:

- رأی دوسوم شورای ملی موقت؛
- تأیید دادگاه قانون اساسی موقت؛
- و تصویب در فراندوم سراسری.

در شرایطی که به خاطر جنگ یا فاجعه بزرگ برگزاری فراندوم موقتاً ناممکن باشد، یک تمدید کوتاه مدت حداکثر پنج ماهه بدون فراندوم ممکن است؛ اما بعد از عادی شدن شرایط، فراندوم تأییدی الزامی است.

در پایان دوره گذار، پس از تصویب قانون اساسی جدید و برگزاری نخستین انتخابات زیر آن، این قانون خود به خود منقضی می شود و نیازی به «لغو» جداگانه ندارد.

۳. سناریوهای آغاز گذار و نقش «کمیته آغاز گذار»

قانون چهار سناریو را برای شروع دوره گذار به رسمیت می‌شناسد:

- فروپاشی ناگهانی نظم موجود؛
- گذار مذاکره‌شده بین بخشی از حاکمیت و نیروهای دموکراتیک؛
- اصلاحات تدریجی که در نهایت قانون اساسی موجود را کنار می‌گذارد؛
- فروپاشی در بستر حمله نظامی خارجی.

در همه این حالت‌ها، فعال‌سازی قانون دوره گذار باید با امضای صریح اصول بنیادین باب اول و «منشور اصول پیشینی» همراه باشد، وگرنه از نظر این قانون مشروعیت ندارد.

کمیته آغاز گذار چه می‌کند؟

- نهادی است از پیش طراحی‌شده، شبکه‌ای و شفاف؛
- نقش اصلی‌اش: «کلید فعال‌سازی» قانون و برقراری پل میان وضعیت بحرانی و شروع کار نهادهای دوره گذار؛
- اختیارات دائمی و حاکمیتی ندارد؛ «دولت در سایه» نیست؛
- فقط برای دوره کوتاه بین فروپاشی/توافق و تشکیل دولت موقت فعال است، سپس منحل می‌شود یا نقش کاملاً مشورتی می‌گیرد.

ترکیب آن طوری طراحی شده که شامل نمایندگان:

- ائتلاف‌های سیاسی،
- شبکه‌های مدنی و صنفی داخل کشور،
- حقوقدانان و شخصیت‌های مستقل،
- و در صورت نیاز، مدیران اجرایی با کارنامه پاک باشد؛

با قواعد سخت تعارض منافع و ممنوعیت کمک مالی خارجی روبه‌رو است.

در سناریوی مداخله خارجی، این قانون صراحتاً می‌گوید:

- هر حکومت منصوب‌شده از سوی نیروی مهاجم، فاقد مشروعیت در چارچوب این قانون است؛
- حضور نیروی خارجی باید به سوی آتش‌بس، خروج و حفظ حاکمیت ملی هدایت شود، نه واگذاری قدرت سیاسی.

۴. اصول بنیادین و حقوق غیرقابل تعلیق

در باب اول، مجموعه‌ای از اصول و حقوق آمده که در دوره گذار:

- قابل تعلیق نیستند حتی در جنگ و وضعیت فوق‌العاده
- و قابل تغییر هم نیستند نه با رأی مجلس مؤسسان، نه با فرماندوم

مهم‌ترین آنها:

- حاکمیت ملت؛ هیچ فرد، ایدئولوژی، نهاد دینی یا نیروی مسلح جایگزین رأی مردم نیست.
- کرامت و برابری انسانی؛ تبعیض ساختاری از هر نوع ممنوع است.
- برابری کامل زنان و مردان در حقوق، سیاست و اقتصاد؛
- حداقل سهم زنان در برخی نهادهای کلیدی دوره گذار تصریح شده است.
- جدایی نهاد دین و دولت؛
- هیچ دین یا دستگاه روحانی، منبع امتیاز سیاسی و حقوقی نیست؛
- دولت و نهادهای عمومی در امور عقیده و دین بی طرف هستند؛
- آزادی دین و آزادی از دین به رسمیت شناخته شده است.

تمامیت ارضی همراه با پذیرش تنوع:

- ایران یکپارچه باقی می ماند،
- در عین حال، حق آموزش به زبان مادری و نوعی خودگردانی اداری-فرهنگی در سطح استان/منطقه تضمین می شود.

انحصار قوه قهریه در دولت غیرنظامی پاسخ گو؛

نیروهای موازی، حزبی یا ایدئولوژیک ممنوع است.

حقوق بنیادین غیرقابل تعلیق مانند:

- ممنوعیت شکنجه و رفتار غیرانسانی،
- حق حیات و ممنوعیت ناپدیدسازی قهری،
- حق دادرسی عادلانه و دسترسی به وکیل،
- آزادی بیان، مطبوعات و تجمع مسالمت آمیز،
- آزادی عقیده، وجدان و دین،
- ممنوعیت بازداشت خودسرانه،
- حق دسترسی به اطلاعات و اینترنت،
- حق آموزش و حق مالکیت مشروع.

در کنار اینها، قانون بر ادامه خدمات حیاتی (حفاظت از مرزها، امنیت، آب، برق، درمان، آموزش، امنیت شهری و...) و امنیت شغلی مشروط بدنه اداری و تخصصی تأکید می کند؛ تا کشور در دوره گذار فرو نیفتد.

۵. ساختار کلی نهادهای دوره گذار

باب دوم قانون، نهادهایی را تعریف می کند که قرار است قدرت را در دوره گذار به شکل موقت و حساب پس ده اداره کنند. مهم ترین آنها:

۵.۱. شورای ملی موقت

شورای ملی موقت بالاترین مرجع تصمیم گیری سیاسی در دوره گذار است.

- ۱۸۰ عضو دارد، با این منطبق کلی:
- حدود ۷۰٪ کرسی ها از طریق انتخابات تناسبی (فهرست های حزبی/ائتلافی و مستقل ها)؛
- حدود ۱۵٪ برای نمایندگان جامعه مدنی و صنفی؛

- حدود ۱۵٪ برای نمایندگان مناطق اثنیکی-زبانی؛
- سهم مشخص برای نمایندگی جوامع دینی کوچک؛
- حداقل ۳۰٪ کرسی‌ها برای زنان.

ساختار انتخاب دقیق و حوزه‌ها در قانون انتخابات مخصوص دوره‌گذار تعیین می‌شود، اما اصول کلی تضمین می‌کند:

- برتری کرسی‌های انتخابی حفظ شود؛
- «مرکز» بر «حاشیه» غلبه نکند؛
- جامعه مدنی و مناطق واقعاً نمایندگی شوند؛
- وابستگی نمایندگان به نهادهای نظامی-امنیتی و دولت‌های خارجی ممنوع باشد.

شورا وظایفی مانند قانون‌گذاری دوره‌گذار، تصویب بودجه، نظارت بر دولت موقت، تصویب توافق‌های مهم خارجی و انتخاب رئیس دولت موقت را بر عهده دارد؛ و برای تصمیمات حساس (تغییر در ساختار نهادها، تمدید دوره‌گذار و...) به آستانه‌های رأی بالا نیاز است.

۵.۲. دولت موقت

- رئیس دولت موقت با رأی دوسوم شورای ملی موقت انتخاب می‌شود؛
- اگر در مهلت مشخص این آستانه به دست نیاید، در مرحله بعد با اکثریت مطلق (با حضور حداقل سه‌چهارم اعضا) انتخاب خواهد شد؛
- دولت موقت مسئول اداره روزمره کشور، مذاکره با خارج، اجرای مصوبات شورا و فرماندهی عالی نیروهای مسلح است؛
- دوره مسئولیت دولت موقت به دوره‌گذار محدود است و تمدید ندارد.

برای مقامات کلیدی دوره‌گذار (اعضای شورا، دولت موقت، دادگاه قانون اساسی، کمیسیون‌های انتخابات، DDR و عدالت انتقالی)، آموزش اجباری در زمینه حقوق بشر، اصول این قانون، برابری جنسیتی و عدالت انتقالی پیش‌بینی شده است تا حداقلی از فهم مشترک حقوق ایجاد شود.

۵.۳. دستگاه قضایی موقت و دادگاه قانون اساسی

- دادگاه‌های انقلاب و دادگاه ویژه روحانیت فوراً منحل می‌شوند؛
- همه زندانیان سیاسی و عقیدتی باید آزاد و پرونده‌ها مورد بازنگری قرار گیرند؛

دادگاه قانون اساسی موقت:

- ترکیبی از حقوقدانان داخل و خارج کشور و نمایندگان نهادهای حرفه‌ای (از جمله کانون وکلا)؛
- با معیارهای سخت برای جلوگیری از حضور ناقضان جدی حقوق بشر؛
- مسئول تفسیر قانون، نظارت بر رعایت اصول بنیادین و ابطال مصوبات مغایر آنهاست؛
- اعضا در طول دوره‌گذار تقریباً غیرقابل عزل‌اند، اما سازوکاری برای عزل استثنایی در صورت فساد، نقض اصول یا ناتوانی شدید در نظر گرفته شده است.
- کمیسیون ملی تحول قضایی نیز برای پالایش دستگاه قضایی، بازآموزی قضات و پیشنهاد اصلاح قوانین تشکیل می‌شود.

۵.۴. نهاد ملی مستقل حقوق بشر و حق مقاومت مدنی

- یک نهاد ملی مستقل حقوق بشر، مطابق اصول بین‌المللی (اصول پاریس)، ظرف حداکثر ۶۰ روز تشکیل می‌شود:

- گزارش‌گر عمومی وضعیت حقوق بشر؛
- پذیرنده شکایات؛
- دارای حق دسترسی به زندان‌ها و نهادهای امنیتی؛
- با ترکیب متنوع و سهم بالای زنان.

حق مقاومت مدنی مسالمت‌آمیز در برابر کودتا، نقض فاحش اصول بنیادین و بسته‌شدن راه‌های حقوقی به رسمیت شناخته شده است؛ اما این حق صریحاً به روش‌های غیرخشونت‌آمیز محدود می‌شود و مجوز تشکیل گروه‌های مسلح جدید نیست.

۵.۵. شورای همگرایی ملی

نهادی غیرحاکمیتی و مستقل با حضور اتحادیه‌های صنفی، کانون وکلا، دانشگاهیان، نمایندگان زنان و جوانان و گروه‌های قومی-زبانی؛

- کارکردش: میانجی‌گری، کاهش تنش‌ها، ارائه توصیه‌های اخلاقی، و برگزاری نشست‌های مشورتی اقتصادی-اجتماعی؛
- اختیارات حاکمیتی ندارد، اما صدای اخلاقی و پل گفت‌وگو میان نیروهای درگیر است.

۶. جنگ، وضعیت اضطراری و نیروهای مسلح

با توجه به بروز جنگ، مداخله خارجی و بحران بشردوستانه، قانون فصل ویژه‌ای برای این شرایط دارد:

- حفاظت از جان غیرنظامیان، اولویت مطلق است؛ همه طرف‌ها موظف به رعایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه‌اند؛
- ایجاد کریدورهای بشردوستانه، بسیج هلال‌احمر و سازمان‌های امدادی و پذیرش کمک‌های بی‌قید سیاسی، وظیفه نهادهای گذار است؛
- مذاکرات آتش‌بس باید سریعاً آغاز شود، اما نباید مشروط به واگذاری حاکمیت یا پذیرش حکومت منصوب‌شده خارجی باشد؛
- هرگونه استفاده از بحران برای تحمیل ساختار سیاسی یا واگذاری منابع ملی، فاقد اعتبار است مگر بعداً در نهادهای منتخب تأیید شود.

برای نیروهای مسلح:

- فرماندهی عالی نیروها در دست مقام غیرنظامی (رئیس دولت موقت) است؛
- نیروهای موازی (حزبی، ایدئولوژیک، شخصی) باید منحل یا ادغام شوند؛
- عدالت انتقالی و DDR (خلع سلاح، برچیدن سازمانی و بازادغام) برای تفکیک آمران اصلی جنایت از بدنه حرفه‌ای و فراهم کردن خروج منصفانه پیش‌بینی شده است؛

هدف: جلوگیری از انتقام‌گیری جمعی، فروپاشی کامل امنیت و رشد میلیشیاهای رهاشده، بدون اغماض نسبت به مسئولان اصلی سرکوب.

۷. رابطه با قانون اساسی دائمی و پایان دوره گذار

قانون دوره گذار مقرر می کند که:

- شکل نهایی نظام سیاسی (جمهوری یا مشروطه، متمرکز یا فدرال و...) باید در فرآیند جداگانه مجلس مؤسسان و رفراندوم تعیین شود؛
- مجلس مؤسسان، هر مدلی را که انتخاب می کند، موظف است اصول بنیادین باب اول این قانون (حاکمیت ملت، حقوق بشر، برابری، جدایی دین و دولت و...) را رعایت کند؛
- سازوکاری برای کنترل انطباق پیش نویس قانون اساسی جدید با این اصول از طریق دادگاه قانون اساسی موقت یا کمیسیون مشترک پیش بینی شده است؛
- برای تصویب قانون اساسی جدید در رفراندوم، آستانه های رأی بالا در نظر گرفته شده تا سند نهایی تا حد ممکن اجماعی باشد، نه محصول ۵۱٪ در برابر ۴۹٪.

اگر تلاش ها برای تصویب قانون اساسی جدید شکست بخورد، راه حل فقط «پایین آوردن استانداردها» نیست، بلکه امکان نوسازی ترکیب مجلس مؤسسان (با ممنوعیت تکرار نامزدهای قبلی) و بازطراحی فرآیند برای شکستن بن بست پیش بینی شده است.

---

۸. متن باز، قابل اصلاح و دعوت به مشارکت

این قانون به عنوان یک پیشنهاد باز عرضه شده است:

- محصول کار مشترک جمعی از حقوقدانان، پژوهشگران، کنشگران مدنی، فعالان حقوق زنان و حقوق بشر و دیگر نیروهای مدنی است؛
- اما نه ادعای انحصار دارد، نه ادعای کمال؛
- قرار است در پرتو نقد عمومی، تجربه عملی و مشورت تخصصی، اصلاح و به روز شود.
- دعوت صریح این طرح این است که:
- شبکه های زنان، جوانان، کارگران، معلمان، دانشجویان، فعالان حقوق بشر، تشکل های صنفی، فعالان قومی-زبانی، چهره های فرهنگی و علمی و نیروهای سیاسی متنوع - در داخل و خارج-
- این متن را بخوانند، نقد کنند و درباره قوت و ضعف آن بحث کنند؛
- اگر مفید می دانند، آن را به زبان و ادبیات خود برای پایگاه اجتماعی شان توضیح دهند؛
- و اگر با بخش هایی یا کلیت آن موافق نیستند، پیشنهاد های اصلاحی یا حتی نسخه های بدیل خود از قانون دوره گذار را، بر پایه همین چارچوب و شیوه نامه، تدوین و عرضه کنند.

هدف نهایی این است که پیش از آن که بحران، جنگ و خشونت همه چیز را قفل کند، دست کم یک چارچوب حقوقی نسبتاً سنجیده و قابل گفت و گو برای عبور از وضعیت فعلی به روی میز باشد؛ چارچوبی که نه نتیجه نهایی را از پیش تعیین می کند، نه دست هیچ بازیگری را برای سوء استفاده و انحصارطلبی باز می گذارد، و تلاش می کند میدانی فراهم کند که در آن خود شهروندان ایران درباره آینده مشترک شان تصمیم بگیرند.

واژه‌نامه نهادی (برای سهولت استفاده عمومی)

۱. **شورای ملی موقت:** نهاد قانون‌گذاری دوره‌گذار که ترکیب و وظایف آن در مواد ۲۷ تا ۲۹ این قانون تعریف شده است. این شورا نقش اصلی را در تصویب قوانین عادی دوره‌گذار، نظارت بر دولت موقت و همراهی در فرایند تدوین قانون اساسی جدید دارد.
۲. **شورای همگرایی ملی:** نهاد غیرحاکمیتی و مستقل (مواد ۳۴ تا ۳۶) متشکل از نمایندگان قانون وکلا، اتحادیه‌های صنفی، انجمن‌های دانشگاهی، نمایندگان اقوام، جوانان و فعالان حقوق زنان. نقش آن میانجی‌گری سیاسی، تسهیل امضای «پیمان ملی گذار» و صدور توصیه‌های الزام‌آور اخلاقی است.
۳. **نهاد ملی مستقل حقوق بشر:** نهادی مستقل که در ماده ۱۷ این قانون پیش‌بینی شده است. وظایف آن شامل پایش وضعیت حقوق بشر، دریافت شکایات، دسترسی به زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها، ارائه گزارش‌های عمومی و همکاری با نهادهای بین‌المللی حقوق بشری است.
۴. **کمیسیون ملی (Disarmament, Demobilization and Reintegration) DDR (خلع سلاح، برچیدن سازمانی و بازادغام):** کمیسیونی که در مواد ۳۷ و ۳۸ این قانون و ضمیمه شماره ۲ تعریف شده است و مسئول طراحی و اجرای برنامه ملی DDR برای اصلاح و بازسازی نیروهای مسلح و امنیتی در دوره‌گذار است.
۵. **دادگاه قانون اساسی موقت:** مرجع عالی تفسیر این قانون و نظارت بر انطباق قوانین و تصمیمات نهادهای دوره‌گذار با اصول بنیادین. ترکیب و اختیارات آن در مواد ۳۰ و ۳۱ توضیح داده شده است.
۶. **مجلس مؤسسان:** نهاد منتخب ویژه برای تدوین قانون اساسی دائمی ایران که فرایند انتخاب و اختیارات آن در فصل چهاردهم (مواد ۵۷ تا ۶۰) مشخص شده است.

کپی‌رایت و نحوه ارجاع

این متن با مجوز Creative Commons Attribution-ShareAlike-NonCommercial 4.0 (CC BY-SA-NC) منتشر می‌شود. بازنشر و اقتباس از آن، برای مقاصد غیرتجاری، با ذکر منبع و حفظ همین مجوز آزاد است.

برای ارجاع، از عنوان «قانون دوره‌گذار ایران پیشنهادی همکاری قانون اساسی (نسخه ۳، اسفند ۱۴۰۴)» استفاده کنید.

مطالعه آخرین نگارش متن و راه‌های ارتباط و مشارکت

آخرین ویرایش «قانون دوره گذار ایران (قانون اساسی موقت)» همواره از طریق وبسایت «همکاری قانون اساسی» در دسترس است. متن کامل، نسخه قابل دانلود و توضیحات تکمیلی را می‌توانید در این آدرس ببینید و در تالار گفت‌وگوی اختصاصی آن، نقدها و پیشنهادهای خود را با ما و دیگران در میان بگذارید:

www.ghanoonasasi.org/wiki?name=iran_interim_constitution

برای پیگیری به‌روزرسانی‌ها، گفت‌وگوها و یادداشت‌های بعدی در مورد این طرح، می‌توانید از کانال‌ها و شبکه‌های زیر استفاده کنید:

کانال تلگرام «فردای ما با قانون»: t.me/FardaBaGhanoon

صفحه فیس‌بوک «همکاری قانون اساسی»: www.facebook.com/ghanoonasasi.org

صفحه اینستاگرام: www.instagram.com/ghanoonasasi.iocci

برای تماس مستقیم با تیم «همکاری قانون اساسی» و ارسال پرسش‌ها، نقدها و پیشنهادهای مکتوب خود، می‌توانید از این نشانی ایمیل استفاده کنید: hamkari@ghanoonasasi.org